

V Klementinu bylo naměřeno...

Station Clementinum has recorded...

Před 250 lety začalo v pražském Klementinu něco výjimečného. Skromná, ale systematická meteorologická pozorování, která zde byla zahájena v roce 1775, přerostla v jeden z nejucennějších klimatologických souborů na světě. Od ručních záznamů teploty, tlaku či směru větru se měření postupně rozšířilo o řadu dalších prvků a fenoménů. Klementinská teplotní řada tak tvoří nepřerušovanou páteř našeho klimatického poznání – a zároveň připomíná, že sledování počasí není jen každodenní rutina, ale i věda s hlubokým významem pro společnost.

Tato výstava vás provede dějinami měření v Klementinu i příběhem české meteorologie. Seznámíte se s osobnostmi, které formovaly tento obor, s přístroji a metodami, s výjimečnými klimatickými událostmi i s tím, jak meteorologie dnes vypadá. Přiblížíme vám práci Českého hydrometeorologického ústavu i to, jakou roli Klementinum sehrálo a stále sehrává ve světovém měřítku. Vraťte se s námi k počátkům – a podívejte se, jak minulost ovlivňuje současnost i budoucnost.

250 years ago, something extraordinary began in Prague's Clementinum. The modest but systematic meteorological observations that began here in 1775 have grown into one of the most valuable climatological collections in the world. From manual records of temperature, pressure or wind direction, measurements have gradually expanded to include many other elements and phenomena. The Clementinum temperature series thus forms the unbroken backbone of our climatic knowledge – and a reminder that weather monitoring is not just a daily routine, but a science with profound significance for society.

This exhibition will take you through the history of measurements at Clementinum and the story of the Czech meteorology. You will get to know personalities that shaped the field, instruments and methods, the extraordinary climatic events, and what meteorology looks like today. We will introduce you to the work of the Czech Hydrometeorological Institute and the role Clementinum has played and continues to play in the world. Come back with us to the beginning – and see how the past affects the presence and future.

„Jsou některá meteorologická pozorování taková, že sotva lze doufat, že pozorovatel shromáždí veškerá, z nichž zamýšlí poté plody své práce sbírat, jako např. zaznamenání proměnlivosti počasí v roce a změny větrů, s tím užitek, že je lze kdykoli předpovědět. Avšak je pravda, že každý musí být obdařen tolikou láskou k lidskému pokolení, že by měl myslet i na potomstvo a i pro ně by měl pracovat a zasít semínka, jež by jim jednoho dne přinesla úrody a tučné sklizně.“

“There are some meteorological observations which are such that it can hardly be hoped that the observer will collect all from which he intends to gather the fruits of his labour, such as the recording of the variability of the weather in the year and the changes of the winds, with the advantage that they can be predicted at any time. But it is true that everyone must be endowed with so much love for mankind that he should think of posterity, and he should also work for them and sow the seeds which will one day bring them yield and fat harvest.”

Josef Stepling

Co na výstavě najdete

What you'll see at the exhibition

- V Klementinu bylo naměřeno...**
Station Clementinum has recorded...
- Josef Stepling a důvody začátku měření**
Josef Stepling and reasons for the start of the measurement
- Osobnosti klementinských meteorologických pozorování**
Personalities of Clementinum meteorological observations
- Proč zrovna Klementinum? Centrum vzdělávání**
Why Clementinum? Centre for Education
- Klementinum jako vědecké pracoviště**
Clementinum as a scientific workplace
- První meteorologické sítě**
The first meteorological networks
- Historie meteorologických přístrojů**
History of meteorological instruments
- Provádění měření a jejich úskalí**
Making measurements and their pitfalls
- První meteorologické sítě v Čechách**
The first meteorological networks in Bohemia
- Magnetická a hydrologická měření**
Magnetic and hydrological measurements
- Fenologická pozorování a měření ozonu**
Phenological observations and ozone measurements
- Příběh klementinských knihoven**
The Story of the Clementinum's Libraries
- Měření v Klementinu dnes**
Measurements in Clementinum today
- Výsledky měření – 250letá řada teploty vzduchu**
Measurement results – 250-year air temperature series
- Extrémy a zajímavosti**
Extremes and interesting facts
- Český hydrometeorologický ústav dnes**
Czech Hydrometeorological Institute today

Rádi bychom vyjádřili upřímné poděkování Národní knihovně České republiky za vstřícnost, podporu a dlouhodobou spolupráci při našich popularizačních aktivitách – nejen těch, které se pojí s touto výstavou. Velmi si vážíme i podpory ze strany Ministerstva životního prostředí, zřizovatele Českého hydrometeorologického ústavu, díky níž můžeme přibližovat svět meteorologie široké veřejnosti. Národní knihovna zároveň děkuje Ministerstvu kultury, svěmu zřizovateli, za trvalou podporu projektů, které spojují vědu, kulturu a vzdělávání.

We would like to express our sincere gratitude to the National Library of the Czech Republic for its helpfulness, support and long-term cooperation in our popularization activities – not only those related to this exhibition. We also greatly appreciate the support of the Ministry of the Environment, the founder of the Czech Hydrometeorological Institute, which enables us to bring the world of meteorology closer to the public. The National Library would also like to thank the Ministry of Culture, its founder, for its continued support of projects that combine science, culture and education.